

Bijlage

Gelopen proces ten aanzien van tracking en tracing apps

Na mijn uitnodiging aan aanbieders van oplossingen en experts op zaterdag 11 april, heb ik op dinsdag 14 april de balans van de reacties opgemaakt. Van de 750 reacties, waarvan 660 daadwerkelijk als voorstel aangemerkt konden worden, hadden er 176 betrekking op de vraag naar een app voor traceren.

Van de 176 voorstellen is op woensdag 15 april een eerste administratieve selectie gemaakt door medewerkers van mijn ministerie en vertegenwoordigers van het RIVM op basis van de uitgangspunten uit mijn Uitnodiging (zie mijn brief van 15 april). Daarbij is vastgesteld dat 63 voorstellen stelden te voldoen aan mijn vraag.

Zoals ik u eerder meldde hecht ik, net als uw Kamer, sterk aan het betrekken van experts bij het ontwikkelen van een app ter ondersteuning van het bron- en contactonderzoek van de GGD. De overgebleven 63 voorstellen zijn daarom op donderdag 16 april voorgelegd aan 9 expertteams ter beoordeling. In elk team waren de volgende expertises vertegenwoordigd:

- Epidemiologie (RIVM, GGD)
- Medische kennis
- Privacy
- Informatieveiligheid
- ICT/techniek

Ieder teamlid is gevraagd om, met inachtneming van de uitgangspunten uit de uitnodiging, vanuit de eigen expertise te kijken naar de voorstellen en hierin te adviseren. We hebben nadrukkelijk gevraagd om een eigen expertadvies en de experts is vertrouwelijkheid gegarandeerd opdat ze zich vrijelijk konden uiten.

De 9 expertteams hebben in de eerste ronde de 63 voorstellen beoordeeld, waarbij elk voorstel in principe door 2 teams is beoordeeld. Als gevolg van tijdgebrek is dat helaas bij zo'n 30 procent van de voorstellen niet gelukt. Alleen voorstellen die door minimaal één expertteam als 'voldoende voor doorgeleiding naar de tweede ronde' zijn gekwalificeerd zijn naar de volgende ronde doorgegaan. Dit leidde na de eerste ronde tot 10 overgebleven voorstellen. Het is daarmee mogelijk dat een voorstel dat door één team negatief is beoordeeld wel is doorgegaan naar de volgende ronde, omdat een ander team wel positief was.

In een tweede ronde zijn de overgebleven 10 voorstellen opnieuw beoordeeld door de expertteams. Ieder voorstel is door 3 teams beoordeeld. In deze ronde zijn alleen die voorstellen afgevallen waarover consensus was tussen alle 3 de expertteams dat deze niet voldragen genoeg waren voor een publieke beproeving in de appathon. Deze consensus was er bij 2 van de voorstellen. Dit heeft er in geresulteerd dat op donderdag 16 april in totaal 8 aanbieders zijn uitgenodigd deel te nemen aan de publieke beproeving in de vorm van de 'appathon'. In de aanloop naar de appathon heeft één aanbieder zichzelf op vrijdag 17 april teruggetrokken. De appathon is daarom op zaterdag 18 april van start gegaan met 7 aanbieders.

Appathon

Gedurende de appathon hebben de 7 overgebleven aanbieders hun product gepresenteerd aan teams van experts op het gebied van doelmatigheid en gebruik, privacy en informatieveiligheid¹. Ze zijn door deze expertteams² kritisch bevraagd op hun product. Daarnaast konden geïnteresseerden middels een livestream de sessies volgen en hun vragen of suggesties aan de aanbieders voorleggen. Gedurende de appathon is de livestream op de zaterdag gemiddeld door 5.000 mensen en op zondag door gemiddeld 2.800 mensen meegekeken. Er zijn ruim 1.300 mails ontvangen vanuit het publiek. Zo'n 120 van deze mails bevatten adviezen op allerlei terrein, de overige mails bevatten (vaak meerdere) vragen.

¹ Op zaterdag waren deden er 60 experts mee, op zondag 40 experts.

² Waarin onder meer vertegenwoordigers van de GGD/RIVM, epidemiologen, privacy experts, security experts, patiëntenorganisaties, eHealth-specialisten, ethici, wetenschappers en experts op het gebied van grondrechten.

De aanbieders zijn gedurende de appathon in staat gesteld hun product te verbeteren. De verbeterde producten zijn zondagmiddag gepresenteerd aan experts en publiek. De appathon is op 19 april beëindigd met de constatering dat er al veel is, maar dat er ook nog veel gedaan moet worden en dat geen van de oplossingen op dit moment op alle vlakken voldoet, met name op het gebied van privacy en informatieveiligheid. Daarnaast is er een publieksadvies gegeven in de vorm van een enquête waarvoor ruim 24.000 stemmen zijn uitgebracht.

Gedurende de appathon is door KPMG onderzoek gedaan naar 11 aspecten van de broncode van 6 van de 7 voorstellen. Eén aanbieder heeft aangegeven pas na de appathon gereed te zijn voor de testen en is dus niet hierin meegenomen. Ook zijn door KPMG basale pentests op deze 6 voorstellen uitgevoerd. De deelnemers aan de appathon hebben de specifieke rapportages over hun oplossing zaterdagochtend ontvangen, zodat zij die kunnen gebruiken om hun oplossing beter te maken. De uitkomsten van deze tests op broncode en veiligheid geven aan dat geen van de geanalyseerde apps op het moment van de analyse voldoende geschikt is om in gebruik te nemen.

Experts van Bureau ICT Toetsing (BIT) hebben tijdens de appathon een beschouwing ingebracht ten behoeve van het expertadvies. Op zaterdagmiddag is van 6 van de 7 voorstellen de broncode ook beschikbaar gekomen voor onderzoek door andere experts, die op basis van eigen kennis en vrijwilligheid de broncode hebben kunnen toetsen.

Los van de appathon werd op ons initiatief en onafhankelijk geleid door de Gezondheidsraad op zondag een bredere discussie gevoerd tussen wetenschappers om vragen te formuleren die beantwoord moeten worden op medisch, epidemiologisch, maatschappelijk, ethisch en juridisch gebied voor het plannen van een exit-strategie. Het verslag van deze discussie is op maandag 20 april openbaar beschikbaar gekomen³.

De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) heeft ook naar de voorstellen gekeken en heeft mij op maandag 20 april advies. De AP oordeelt dat zij op dit moment te weinig informatie heeft om een oordeel te kunnen vellen. Dit kan pas op het moment dat de noodzaak, de kaders, de plannen en de apps beter uitgewerkt zijn. Ook is door het College van de Rechten van de Mens op 19 april advies uitgebracht. Hiernaast is door de Landsadvocaat een privacy analyse gemaakt van iedere voorgestelde app. Een samenvattende analyse van de uitkomsten hiervan is zondagmiddag beschikbaar gekomen. De Landsadvocaat heeft op basis van de beoordeelde stukken bij geen van de voorstellen kunnen vaststellen dat ze volledig voldoen aan de geformuleerde uitgangspunten. Evenmin heeft de Landsadvocaat op basis van de stukken kunnen vaststellen dat wordt voldaan aan alle eisen van de AVG. Daarmee is echter niet gezegd dat niet alsnog aan de AVG kan worden voldaan. Dat vergt enerzijds een doorontwikkeling en anderzijds een meer gedetailleerde uitwerking van de voorstellen.

³ <https://www.gezondheidsraad.nl/documenten/overige/2020/04/20/verslag-wetenschappelijke-discussiebijeenkomst-covid-19-apps-als-onderdeel-van-een-exitstrategie>